

Dílo podle autorského zákona

Určení, zda jsou v konkrétním případě splněny legální pojmové znaky díla podle autorského zákona, je jednoznačně otázkou právní. Její vyřešení tak přísluší výlučně soudu. V případech, kdy zodpovězení této právní otázky závisí i na posouzení mimoprávních skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, může soud před svým rozhodnutím vyžádat znalecké posouzení a to buď písemným znaleckým posudkem, případně jen potvrzením nebo odborným vyjádřením.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 815/2009, ze dne 26.8.2009)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný P. M. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2009, sp. zn. 7 To 83/2009, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 29 T 68/2008, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2009, sp. zn. 7 To 83/2009, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 12. 1. 2009, sp. zn. 29 T 68/2008. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Obvodnímu soudu pro Prahu 10 přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 12. 1. 2009, sp. zn. 29 T 68/2008, byl obviněný P. M. uznán vinným trestným činem porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák., za který mu soud uložil podle § 152 odst. 1 tr. zák. za použití § 53 odst. 1, 3 tr. zák. peněžitý trest ve výši 40.000,- Kč, a pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanovil soud podle § 54 odst. 3 tr. zák. náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Současně podle § 229 odst. 1 tr. ř. obvodní soud odkázal poškozeného J. K. s jeho nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti citovanému rozsudku podal obviněný P. M. odvolání, které Městský soud v Praze jako soud druhého stupně usnesením ze dne 20. 3. 2009, sp. zn. 7 To 83/2009, zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

Citované usnesení Městského soudu v Praze napadl obviněný dovoláním, jež opřel o dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., tedy že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení a bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., ačkoli byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Mimořádný opravný prostředek podal dovolatel v rozsahu výroku o vině i o trestu. Vadu v aplikaci hmotného práva spatřoval především v nesprávné interpretaci norem zákona č. [121/2000](#) Sb., autorského zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“) soudy obou stupňů. Připomněl, že protiprávního jednání se podle závěrů soudů měl obviněný dopustit neoprávněným užitím části audiovizuálního díla, přičemž nejen dílo jako celek, ale i jeho jednotlivé části musí splňovat podmínky uvedené v § 2 odst. 1 citovaného předpisu, aby požívaly autorskoprávní ochrany. Ačkoli na jedné straně soudy přisvědčily tvrzení obviněného, že samotná poznávací značka nepožívá

ochrany poskytované autorským zákonem, náležitým způsobem se s touto podmínkou nevyporádaly, resp. odvolací soud dokonce uvedenou námitku obviněného označil za právně irelevantní v dané trestní věci. Podle názoru obviněného však jím užití části audiovizuálního díla J. K. – poznávací značky nesplňují podmínky ustanovení § 2 odst. 1 nebo 2 autorského zákona, a nemohou tudíž požívat ochrany ve smyslu odst. 3 citovaného ustanovení. Obviněný dále soudům vytkl, že vůbec nezkoumaly uvedené zákonné předpoklady pro poskytnutí ochrany části díla a vyslovil současně názor, že v daném případě naplněny nebyly. Poznávací značky zachycené v audiovizuálním díle poškozeného J. K. nenesou žádné stopy jeho tvůrčí činnosti, jedná se o prosté zachycení skutečnosti, tudíž tato část díla nesplňuje požadavek tvůrčí jedinečnosti předpokládaný v § 2 odst. 1 autorského zákona. Obviněný svou argumentaci podpořil odkazy na odbornou literaturu, v níž je např. citován rozsudek vydaný v roce 1930 tehdejší Nejvyšším soudem, který byl publikován pod č. 3848/30 Sb. rozh. tr. Závěrem své argumentace v této části dovolání obviněný shrnul, že poznávací značky tvořící část díla nenesou samy o sobě znaky autorského díla, zejména požadavek tvůrčí jedinečnosti, nepodléhají proto autorskoprávní ochraně a obviněným mohly být proto volně užity bez toho, aby byl za takové jednání jakkoli sankcionován.

S odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 737/2009 (správná citace sp. zn. však je 30 Cdo 739/2007), dovolatel dále zpochybnil kompetentnost soudů rozhodujících o jeho vině a trestu při posuzování otázky, zda předmětný audiovizuální záznam na nosiči DVD a jeho dotčené části vytvořené J. K. představují dílo ve smyslu autorského zákona. Domníval se, že k jejímu zodpovězení bylo nutné zajistit odborné vyjádření znalce, což soudy neučinily a v tomto směru věc zůstala neobjasněna.

Obviněný P. M. dále namítl, že ačkoli ustanovení § 152 tr. zák. je normou s odkazující dispozicí, soudy neuvedly, která součást autorského práva poškozeného měla být porušena, konkrétně které ustanovení autorského zákona či jiné právní normy měl obviněný porušit, jakým způsobem a v jakém rozsahu.

Závěrem se dovolatel vyjádřil k hodnocení důkazů oběma soudy, jež považoval za vadné. Především soudu odvolacímu vytkl neprovedení jím navrhovaného důkazu – výslech svědka E. Ch. S ohledem na obsah sdělení svědka poskytnutého elektronickou poštou je podle názoru obviněného zřejmé, že jeho osobní výslech by zásadním způsobem ovlivnil rozhodnutí ve věci a potvrdil tak obhajobu obviněného spočívající v tvrzení, že předmětné poznávací značky byly zveřejněny na internetu, odkud je také obviněný převzal.

Dovolatel proto navrhl, aby „odvolací soud“, (pravděpodobně měl obviněný na mysli dovolací tj. Nejvyšší soud), napadené rozhodnutí zrušil a sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby, popř. aby rozhodnutí soudu prvního i druhého stupně zrušil a obvodnímu soudu přikázal věc znovu projednat a rozhodnout, anebo aby zrušil usnesení městského soudu a tomuto soudu přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., protože bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé a směřuje proti usnesení, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. Dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě u příslušného soudu (§ 265e odst. 1 tr. ř.) a obsahuje náležitosti ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř.

Jak již bylo shora naznačeno, dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. uplatnil obviněný v jeho druhé alternativě, tj. že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k), konkrétně důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který rovněž samostatně uplatnil. Tento důvod dovolání je naplněn v

případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Jeho použití dopadá na případy, kdy v důsledku nesprávné aplikace ustanovení hmotného práva soudy nižších stupňů, došlo k nesprávnému hmotně právnímu posouzení skutku nebo hmotně právnímu posouzení jiné skutkové okolnosti. Pod takto vymezené dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. lze podřadit výtky obviněného proti nesprávné aplikaci norem autorského práva, jež tvoří stěžejní část podané dovolání.

Protože nebyly dány podmínky pro odmítnutí dovolání, Nejvyšší soud podle ustanovení § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost rozhodnutí soudů nižších stupňů v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jež obsahově odpovídaly jejich zákonnému vymezení. Shledal přitom, že ve vztahu k uvedené právně relevantní námitce proti výkladu autorského zákona o užití části díla obviněným bylo dovolání obviněného P. M. oprávněné. Nejvyšší soud se přitom ztotožnil s převážnou částí argumentů, jimiž dovolatel podpořil svůj právní názor na výklad příslušných částí autorského zákona.

Obviněný se podle skutkových zjištění soudu prvního stupně, které akceptoval i soud odvolací, dopustil trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák. v podstatě tak, že

v přesně nezjištěné době na neznámém místě zkopíroval vyobrazení 34 poznávacích značek z audiovizuálního díla: K., J. Státní poznávací značka, jak ji neznáte. 1. vydání. Videoslužby K., 2006, zaznamenaného zvukově obrazovým záznamem na nosiči DVD J. K., podnikajícím pod firmou J. K. - VIDEO - SLUŽBY, místo podnikání P., ul. P., aniž k tomu měl souhlas J. K., jakožto autora audiovizuálního díla a výrobce zvukově obrazového záznamu, kterého bylo třeba, a vyobrazení poznávacích značek opět bez souhlasu J. K. použil v literárním díle: M., P. České poznávací značky: Historie dnešek budoucnost. 1. vydání. Praha: Kampe, 2007, 84 s. ISBN 80-902955-7-6 uvedené do distribuce na jaře 2007 vydavatelstvím KAMPE, s. r. o., se sídlem J., P., v němž má postavení jednatele,

v červenci roku 2007 ve svém článku „Označení vozidel na úsvitu automobilismu II“, publikovaném na stranách 60 a 61 čísla 7-8 časopisu Trucker King Magazín: Jasná volba pro řidiče profesionály, ročník 2007, užil z audiovizuálního díla: K., J. Státní poznávací značka, jak ji neznáte. 1. vydání. Videoslužby K., 2006, vyobrazení tří poznávacích značek, z nichž jednu pozměnil, aniž k tomu měl souhlas J. K., jakožto autora audiovizuálního díla a výrobce zvukově obrazového záznamu, kterého bylo třeba,

v říjnu 2007 v článku „Označení vozidel na úsvitu automobilismu IV“, publikovaném na stránkách 48 a 49 čísla 10 časopisu Trucker King Magazín: Jasná volba pro řidiče profesionály, ročník 2007, užil z audiovizuálního díla: K., J. Státní poznávací značka, jak ji neznáte. 1. vydání. Videoslužby K., 2006, vyobrazení pěti poznávacích značek, jež následně pozměnil, aniž k tomu měl souhlas J. K., jakožto autora audiovizuálního díla a výrobce zvukově obrazového záznamu, kterého bylo třeba,

čímž zasáhl do osobnostních i majetkových práv autora audiovizuálního díla J. K., která jsou chráněna ustanoveními § 11 a § 12 autorského zákona a zároveň do práv výrobce zvukově obrazového záznamu J. K. chráněných podle § 80 autorského zákona (obvodní soud v této části výroku o vině nesprávně označil osobu poškozeného za P. K.).

Jak vyplývá ze skutkové věty, obviněnému je kladena za vinu výhradně neoprávněná reprodukce některých poznávacích značek zachycených v audiovizuálním díle J. K. pojednávajícím o historickém vývoji označování motorových vozidel, a to jednak ve výroku označené publikaci - literárním díle obviněného, a jednak ve dvou jeho člancích publikovaných v časopisu T. K. M., v nichž obviněný některé z poznávacích značek pozměnil. Předmětem trestní odpovědnosti obviněného se tak nestalo neoprávněné nakládání s audiovizuálním dílem jako uceleným souborem vytvořeným J. K. Nebylo zjištěno, že by obviněný převzal textovou část pojednávající o historii poznávacích značek apod., ale

podle názoru soudů došlo k neoprávněnému převzetí vyobrazení poznávacích značek (po technické úpravě z DVD nosiče do literárního díla), tedy části původního díla vytvořeného autorem J. K. Ze shora popsaného skutku je dále patrné, že soudy přiznaly předmětným částem díla autorskoprávní ochranu, tj. považovaly je za předmět autorského práva, proti čemuž se však dovolatel důrazně ohradil.

Úvodem nutno upozornit, že právní základ autorského práva je zakotven v čl. 34 zákona č. [2/1993](#) Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), podle něhož práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem. Takovým zákonem byl v době spáchání činu zákon č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, autorský zákon, ve znění pozdějších zákonů.

Autorský zákon upravuje mj. práva autora k jeho autorskému dílu a práva související s právem autorským. Pojem „autorského díla“ jako předmětu autorského práva vymezuje ustanovení § 2 odst. 1 (demonstrativním výčtem) nebo odst. 2. V odstavci 3 § 2 je výslovně uvedeno, že ochrana autorským právem se nevztahuje jen na dílo jako celek, ale i na jeho jednotlivé části. Předmětem autorského práva tak může být i dílo nedokončené, jeho vývojové fáze nebo části, včetně názvu a jmen postav, avšak za předpokladu, že splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2 § 2 autorského zákona. Pokud u posuzovaného výtvoru či jeho části nejsou kumulativně dány všechny legální pojmové znaky díla, nemohou požívat ochrany podle autorského zákona (srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 45 s.).

Jednotlivé části díla proto musí splňovat stejná kritéria jako dílo samotné (srov. Kříž, J. a kol. Autorský zákon. Komentář a předpisy související. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 53 s.). Výčet legálních pojmových znaků díla podle právní teorie zahrnuje: 1. požadavek, aby se jednalo o výsledek tvůrčí činnosti autora, 2. jedinečnost díla jako výsledku tvůrčí činnosti, 3. povahová vlastnost díla být objektivně vnímáno jako výsledek tvůrčí kategorie umění, 4. vyjádření v jakékoli smysly vnímatelné podobě (viz Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 16 - 22 s.), popř. uvedené znaky pod body 3. a 4. jsou vnímány jinými autory jako jediný pojmový znak (srov. Kříž, J. a kol. Autorský zákon. Komentář a předpisy související. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 42 s.).

Podrobnější výklad zasluhuje první ze zmíněných pojmových znaků díla, který vystihuje rovněž text článku 34 Listiny, tj. tvůrčí činnost, jejímž výsledkem určitý výtvor musí být. Pojem „tvůrčí“ nepřímou naznačuje, že současně půjde o duševní činnost, která však může být také doplněna o činnost mechanickou. Neexistuje zákonná definice tvůrčí činnosti, z etymologického výkladu však plyne, že nezahrnuje kopírování, opakování, mechanickou rutinu či netvůrčí seskupení již vytvořených děl cizích. Tvůrčí činnost nespočívá ani ve vynalezení určitého postupu nebo řešení, ani v objevení toho, co již objektivně existovalo. Odborná literatura vyzdvihuje mimoprávní povahu uměleckého a vědeckého díla, neboť se vyznačuje projevem lidského ducha. Někdy se proto hovoří o díle jako o duševním plodu, jenž nese pečeť osobnosti svého tvůrce (srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 16 - 19 s.).

Vzhledem k tomu, že v dané trestní věci nebylo předmětem stíhaného jednání užití díla jako celku, ale pouze jeho částí, měly být právnímu zkoumání podle výše uvedených hledisek ustanovení § 2 odst. 1, 2 autorského zákona podrobeny předmětné části díla poškozeného J. K., jež spočívaly ve vyobrazení historických poznávacích značek motorových vozidel. Jednalo se o jakési ilustrační doplnění obsahu textu, které je možné považovat za samostatnou část audiovizuálního díla a u níž tedy lze zkoumat splnění podmínek pro možnost aplikace autorského zákona. Obvodní soud pro Prahu 10 se však věnoval pojmovým znakům díla jen ve vztahu k celému zvukově obrazovému záznamu na nosiči DVD vytvořenému J. K. Přitom soud dospěl k závěru, že pořad poškozeného je

výsledkem jeho tvůrčí činnosti, „má tudíž povahu autorského díla, které tak požívá ochrany autorského zákona, a to i ve svých jednotlivých dílčích záběrech poznávacích značek vozidel“. Obvodní soud se dokonce vyjádřil tak, že jím vyslovený názor ohledně jasné povahy obviněným neoprávněně užitých částí díla poškozeného nemůže zvrátit ani námitka obviněného a „skutečnost“, že samotná poznávací značka ve smyslu sestavy symbolů a číslic ochrany autorského zákona požívat nemůže. (Srov. str. 7 rozsudku obvodního soudu). Soud prvního stupně tak na jedné straně bez jakékoli úvahy o splnění podmínek pro poskytnutí autorskoprávní ochrany částem díla definovaných v § 2 odst. 3 autorského zákona konstatoval, že obviněným zneužitá část díla (vyobrazení poznávacích značek) požívá ochrany poskytované autorským zákonem, přičemž tuto tezi dovodil výlučně ze zjištění, že dílo J. K. jako celek je autorským dílem, které tvoří předmět autorského práva. Současně však v následující větě odůvodnění rozsudku obvodní soud akceptoval obhajobu obviněného spočívající v tvrzení, že poznávací značka tvořená soustavou symbolů a číslic umístěných na tabulce nemůže požívat ochrany autorského zákona. Vnitřní rozpor ve svých právních závěrech ohledně výkladu autorského zákona na jednání obviněného, které mu je kladeno za vinu, již soud prvního stupně nevyšvětlil.

Přestože obviněný ve svém řádném opravném prostředku mj. výslovně vytýkal nesprávnou interpretaci hmotně právních ustanovení autorského zákona soudem prvního stupně právě ve vztahu k charakteru poznávací značky jakožto možnému předmětu ochrany autorského práva, odvolací soud se touto námitkou podrobněji nezabýval. Na straně 4 napadeného usnesení v podstatě zopakoval úvahy soudu prvního stupně založené na tom, že „DVD“ (zřejmě měl soud na mysli obrazově zvukový záznam na tomto nosiči) odpovídá zákonným kritériím § 2 odst. 1 autorského zákona, neboť jde o umělecké dílo jako výsledek tvůrčí činnosti poškozeného. Pokud jde o již citovaný odstavec 3 § 2 autorského zákona, jež obsahuje mj. podmínky ochrany jednotlivých částí díla, zaujal odvolací soud právní názor, který je v rozporu se zněním uvedené části právní normy. Konstatoval totiž, že „požadavek na jedinečnost výsledků tvůrčí činnosti autora lze vztahovat na dílo jako celek, a nikoliv na každý záběr audiovizuálního díla zvlášť“ (viz str. 4 usnesení odvolacího soudu). Je tudíž zcela evidentní, že i rozhodnutí Městského soudu v Praze je stíženo zásadní vadou nesprávného hmotně právního posouzení, a nemohlo obstát.

V posuzované věci zůstala mimo nutnou pozornost soudů obou stupňů otázka posouzení charakteru částí autorského díla poškozeného, s nimiž následně manipuloval obviněný. Při respektování zákonného ustanovení § 2 odst. 3 autorského zákona je totiž nezbytné posoudit, zda jednotlivá vyobrazení poznávacích značek v audiovizuálním pořadu J. K., která tvoří součást tohoto díla, jíž následně převzal obviněný do svých článků a publikace, vykazují znaky díla ve smyslu § 2 odst. 1 autorského zákona. Bez splnění této podmínky totiž není možné aplikovat ustanovení § 2 odst. 3 autorského zákona, jak se mylně domnívaly soudy obou stupňů. Jak již bylo citováno především z komentářů autorského zákona, základním znakem předmětu autorského práva je, aby dílo (především literární, jiné umělecké a vědecké) bylo výsledkem tvůrčí činnosti autora. Autorský zákon sice neobsahuje žádnou definici „tvůrčí činnosti“, neboť tento pojem nemá právní podstatu. Není tak např. vyloučeno, aby autor tvořil své dílo pomocí technického zařízení (např. počítače), či jeho prostřednictvím. Je však vždy nutné v konkrétním případě posoudit duševní přínos autora jako fyzické osoby k výtvaru, z něhož musí být patrné stopy zpracování, jež nese každé dílo. Obviněný ve svém dovolání přiléhavě interpretoval názory teorie i soudní praxe ohledně výkladu otázek souvisejících s požadavky na jedinečnost výsledku tvůrčí činnosti autorů a pojem „zpracování“ díla, např. citací rozhodnutí Nejvyššího soudu z 15. 4. 1930, sp. zn. Zm II 413/29, podle něhož „část díla je chráněna jen, vykazuje-li sama o sobě povahu autorovy samostatné tvůrčí činnosti“ (myšleno původcovským, dnešním autorským zákonem).

Jak zjistil Nejvyšší soud přehráním audiovizuálního díla poškozeného, je na něm zachycen počátek a další historický vývoj značení dopravních prostředků např. včetně koňských strojů. Obrazová

dokumentace zachycující převážně dobové přepravní prostředky je doplněna slovním komentářem, který pojednává o zásadních charakteristických rysech toho kterého dopravního prostředku, přičemž se zaměřuje právě na vývoj v jejich označování. Konkrétní poznávací značky, o něž se v posuzované trestní věci jedná, mají tedy v díle J. K. ryze dokumentační charakter. Autor (J. K.) tyto historické předměty pouze zobrazil tak, jak se zachovaly do současné doby, aniž by jakýmkoli způsobem zasáhl do původní podoby značek. Naopak je zřejmé, že cílem J. K. bylo právě divákovi názorně předvést historické poznávací značky přesně odpovídající dochovaným originálům. V pořadu zachyceném na DVD nosiči tak slouží k obrazové dokumentaci odborného textu, avšak „tabulky“ samy o sobě nenesou stopy tvůrčího projevu J. K. Podle názoru Nejvyššího soudu k tomu, aby poznávací značky bylo možné považovat za dílo v režimu autorského zákona, musely by být vytvořeny např. zakreslením podle historického popisu, event. záznamu, a to rukou či pomocí technologií konkrétní fyzickou osobou – autorem. Jen tvůrčí zpracování tak může dokumentačnímu předmětu vtisknout charakter autorského díla ve smyslu autorského zákona. Z dosud provedeného dokazování ve věci naopak vyplývá, že záměrem poškozeného J. K. bylo zprostředkovat divákovi autentické poznávací značky, které tvoří součást historické sbírky svědka E. P.

Dovolatel ve svém podání užil k poznávací značce celkem přiléhavý termín, pokud jí označil za „úřední dílo“. Nejvyšší soud upozorňuje, že od určité fáze rozvoje dopravy státní moc počala regulovat označování dopravních prostředků a více či méně podrobněji stanovila jak velikost označovací tabulky, tak i konkrétní znaky včetně jejich barvy i rozměrů. Každý majitel tak musel při jízdě na veřejných cestách umístit na své vozidlo poznávací značku v souladu s tehdy platnými normami. (Srov. např. § 10 vyhlášky ministerstva dopravy č. 328/1951 Ú. l., o způsobilosti vozidel k provozu na veřejných silnicích, o způsobilosti k jejich řízení a o péči o rozvoj motorismu, § 23 vládního nařízení č. 243/1939 Sb., o připuštění osob a vozidel k dopravě na silnicích.) Každá poznávací značka tak musela splňovat požadavky určované právní normou na její formát i samotné vyobrazení, čímž v podstatě nebyl majiteli vozidla umožněn jakýkoli „tvůrčí přínos“ ke konečné podobě značky. Již sama skutečnost, kdy poškozený úmyslně nijak nezasahoval do zachovaných historických tabulek sloužících k označování vozidel, v podstatě vylučuje možnost jejich autorského zpracování a tudíž i tvůrčí činnosti J. K. v části jeho audiovizuálního díla, v níž pouze ilustrativně zachytil již existující poznávací značky.

Na rozdíl od soudů nižších stupňů se Nejvyšší soud domnívá, že určitou tvůrčí iniciativu by bylo možné přiznat obviněnému v případě těch poznávacích značek, které pozměnil. Přestože soudy tuto skutečnost přičetly dovolateli k tíži, neboť tak podle nich činil ve snaze zakrýt jejich reprodukování z DVD J. K., lze grafickou úpravu poznávacích značek vykládat i v jeho prospěch. Obviněný v podstatě ve své publikační činnosti pokračoval v tématu použitém J. K., tedy historickém vývoji v označování dopravních prostředků. Jiným způsobem se snažil zpracovat dosud málo známé skutečnosti z této oblasti a přitom se pokusil odlišit od díla J. K. Stejně jako poškozený svým divákům i obviněný chtěl čtenářům názorně ukázat, jakým způsobem se označování vozidel vyvíjelo, k čemuž použil dokumentační část díla poškozeného, která však sama o sobě nesplňovala zákonné podmínky autorského díla. V případech, kdy obviněný jednotlivé tabulky pozměnil, lze naopak spatřovat projev tvůrčí činnosti obviněného při zpracovávání uvedeného tématu. V této souvislosti Nejvyšší soud připomíná, že u věcí, které již neexistují, event. velice zřídka, je nutné opakovaně převzít jejich vyobrazení či jiné zdokumentování dochovaných originálů a to jak pro účely vědecké, vzdělávací či kulturní a umělecké tak právě za účelem zprostředkování informací lidem.

Potud tedy Nejvyšší soud posoudil napadené rozhodnutí i jemu předcházející rozsudek soudu I. stupně za vadné a shledal v nich vadu v právním posouzení skutku v souladu s odpovídající pasáží dovolací argumentace obviněného. Ve zbývajících částech svého dovolání uplatnil obviněný P. M. námitky, s nimiž se Nejvyšší soud neztotožnil, a které tak nepřispěly k rozhodnutí o zrušení obou rozhodnutí soudů nižších stupňů, částečně se ocitl mimo rámec deklarovaných dovolacích důvodů. S ohledem na

způsob svého rozhodnutí se k nim Nejvyšší soud alespoň stručně vyjádří.

Mimo rámec právní teorie oboru autorského práva je tvrzení obviněného, podle něhož soudy nebyly kompetentní k tomu aby označily audiovizuální záznam poškozeného J. K. za autorské dílo, na něž dopadá režim autorského zákona. Obviněný P. M. byl přesvědčen, že se touto problematikou měl zabývat v první řadě znalec, a poukázal k tomu na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. 5108, sešit 6, ročník 2008. V tomto směru se však Nejvyšší soud přiklonil k závěrům soudů nižších stupňů, především soudu odvolacího, byť ten pouze konstatoval, že jde o otázku právní.

Dovolatel především nesprávně interpretoval úvahy v odůvodnění citovaného rozsudku Nejvyššího soudu. Zásadní je, že předmětnou věc projednávanou v civilním řízení charakterizují zcela odlišné skutkové okolnosti. Byť předmětem sporu o poskytnutí autorskoprávní ochrany byla rovněž část díla (výňatek z textu písně), bez jakýchkoli pochybností byla tato část výsledkem tvůrčí činnosti autora celého textu písně (žalobce). Jestliže celý text písně je nezpochybnitelným výtvorem jejího autora, pak každý smysluplný úryvek z tohoto díla zásadně vyhovuje podmínkám pro poskytnutí autorské ochrany stanoveným v § 2 odst. 1, 2 autorského zákona. Nelze proto srovnávat dva natolik rozdílné případy, neboť v projednávané věci je opět bez jakýchkoli pochybností jasné, že J. K. nebyl tvůrcem předmětných dopravních značek, nýbrž je pouze zobrazil. Navíc Nejvyšší soud nikde v odůvodnění citovaného rozhodnutí kategoricky nestanovil, že pouze odborný posudek je schopen dát odpověď na otázku užití či zpracování díla, jak dovodil obviněný. Správná interpretace úvah Nejvyššího soudu je taková, že soud mj. implikoval zpracování informací z odborného posouzení soudem, který až na jejich podkladě sám učiní rozhodnutí o určité právní otázce. Podle autorů již citovaného komentáře k autorskému zákonu je určení, zda jsou v konkrétním případě splněny legální pojmové znaky díla podle autorského zákona, jednoznačně otázkou právní. Její vyřešení tak přísluší výlučně soudu a je tak sama o sobě vyloučena z odborného posouzení. V případech, kdy zodpovězení této právní otázky závisí i na posouzení mimoprávních skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, může soud před svým rozhodnutím vyžádat znalecké posouzení a to buď písemným znaleckým posudkem, případně jen potvrzením nebo odborným vyjádřením (např. z oboru výpočetní technika, kybernetika, kriminalistika apod.). Již právě z toho důvodu, že pojmové znaky díla jsou právními (legálními) kategoriemi, je konečné posouzení otázky, zda konkrétní dílo spadá pod ustanovení autorského zákona, vždy otázkou právní. (Srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 23 s.)

Uvedený výklad je respektován i v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu. Obdobnou otázkou, byť ve vztahu k ochranné známce, se zabýval Nejvyšší soud v usnesení ze dne 19. 10. 2000, sp. zn. 3 Tz 221/2000, publikovaném v časopise Právní rozhledy, č. sešitu 7/2001, str. 339. Konstatoval přitom, že „posouzení, jestli jde o ochrannou známku, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo o známku s ní snadno zaměnitelnou ve smyslu § 150 odst. 1 tr. zák., je otázkou výlučně právní, a nikoliv znaleckou, byť se při jejím řešení mohou orgány činné v trestním řízení opírat též o závěry znaleckého posudku“. Proto tedy v posuzované věci soudy mohly vycházet ze znaleckého posudku, avšak samotné právní posouzení otázky naplnění pojmových znaků díla podle § 2 odst. 1 autorského zákona náleželo výhradně jim a nikoliv znalci.

Námítka vytýkající neúplnost výroku o vině, jenž podle obviněného postrádal odkaz na konkrétní ustanovení autorského zákona, k jejichž porušení mělo dojít, postrádala opodstatnění. Přestože dovolatel správně zdůraznil nutnost citovat ve výroku odsuzujícího rozsudku mimotrestní právní normu, na niž odkazuje skutková podstata s blanketní dispozicí jako např. § 152 odst. 1 tr. zák. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 5 Tdo 542/2006, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. 916, svazek 28/2006), postup obvodního soudu napadl bezdůvodně. Soud prvního stupně do výroku o vině řádně zahrnul konkrétní ustanovení autorského zákona, jejichž porušení se podle jeho názoru dovolatel dopustil (viz str. 3 rozsudku Obvodního

soudu pro Prahu 10).

Pokud obviněný vytýkal soudům, že audiovizuální dílo J. K. jako celek považovaly za dílo, jež odpovídá předpokladům uvedeným v § 2 odst. 1 autorského zákona, je možné pouze připustit, že soudy obou stupňů argumentovaly poměrně stručně. Zejména bylo vhodné přesněji interpretovat obsah tvůrčí činnosti poškozeného J. K. a zmínit alespoň v zásadních rysech naplnění pojmových znaků díla ve smyslu zákonné úpravy, jak je citována v úvodu tohoto usnesení. Nicméně s ohledem na důvody, jež vedly Nejvyšší soud ke zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů a zejména právní názor ohledně části obviněným údajně neoprávněně převzatého díla poškozeného, se otázka posouzení celého audiovizuálního pořadu zaznamenanému na nosiči DVD, jeví jako nadbytečná. I v případě, že by celé dílo poškozeného J. K. požívalo ochrany poskytované autorským zákonem, nebylo by možné automaticky stejnou ochranu přiznat i té části díla, v níž autor zobrazil originály poznávacích značek.

Závěrem své dovolací argumentace se obviněný P. M. ocitl mimo meze uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. ve spojení s písm. g) téhož ustanovení. Znalecký posudek o shodě fotografických záběrů na DVD s publikací a články obviněného P. M. zpracovaný Mgr. M. R., který je obsahem přílohy č. 2 trestního spisu, dává odpověď na otázku ohledně původu 34 ve skutkové větě specifikovaných poznávacích značek, a totiž, že je dovolatel z obrazově zvukového záznamu skutečně převzal. Tímto skutkovým stavem zjištěným na podkladě řádného dokazování (zmíněný znalecký posudek a e-mail J.-E. Ch. založený na č. l. 284 - 285) byl Nejvyšší soud v dovolacím řízení vázán, neboť dovolání je mimořádný opravný prostředek, který je určen k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla přezkoumávána ještě třetí instancí. Z podnětu dovolání podaného s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se Nejvyšší soud otázkou správnosti právního posouzení skutku zabývá zásadně ve vztahu k tomu skutkovému stavu, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, a nijak nepřihlíží k námitkám směřujícím proti skutkovým zjištěním soudů. Proto v rozsahu námitek proti způsobu a rozsahu dokazování, kdy se obviněný dožadoval předvolání svědka J. E. Ch., považoval Nejvyšší soud dovolání za podané z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

Na podkladě části podaného dovolání dospěl Nejvyšší soud k názoru, že rozhodnutí soudů obou stupňů jsou ve věci obviněného P. M. zatížena vadou v hmotně právním posouzení skutku, a z tohoto důvodu nemohla obstát. Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 v celém rozsahu, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Protože vytýkaná vada měla svůj původ již v rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Obvodní soud pro Prahu 10 tak v naznačeném rozsahu opětovně posoudí naplnění podmínek autorského zákona ve vztahu k jednání, jež je obviněnému kladeno za vinu. Zejména bude třeba posoudit, zda reprodukováná vyobrazení poznávacích značek jsou předmětem ochrany autorského práva. Nejvyšší soud opětovně zdůrazňuje, že k tomu, aby samotné části určitého díla podléhaly režimu autorského zákona, nestačí naplnění charakteristických prvků díla podle § 2 odst. 1 autorského zákona pouze u díla jako celku. Dotčené části díla samy o sobě musí mít tyto vlastnosti také, a to včetně toho, že jde o výsledek tvůrčí činnosti, která odráží nezaměnitelnou osobitost autora. Teprve po náležitém a úplném vyhodnocení všech podstatných skutečností při respektování právních úvah z tohoto usnesení, bude možné rozhodnout o tom, zda zjištěný skutek může splňovat formální znaky skutkové podstaty trestného činu porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 tr. zák. Nejvyšší soud ještě dodává, že soudy se dosud vůbec nezabývaly materiální stránkou uvedeného trestného činu (srov. č. 33/2004 věta první Sb. rozh. tr.).

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)